

1.- Caracteritza els personatges principals i secundaris per les seves accions al llarg de la narració. També com són presentats pel narrador. (Aspecte físic i psicològic)

Concepció: És la protagonista i narradora de la història. El seu veritable nom és Concepció, però des de petita li diuen Conxa perquè és més curt que no pas Concepció. Es tracta d'una noia molt prima i maca. És la cinquena de sis germans i com que no tenen diners l'envien a viure amb la seva tia. És una noia reservada i tímida que no gosa contradir mai als seus oncles per no falta'ls-hi el respecte; no sap dir que no a res i gairebé sempre es manté en segon terme per no destorbar. No li importa treballar de sol a sol si cal perquè considera que els oncles necessiten la seva mà d'ajuda i que és el mínim que pot fer per ells després de que l'hagin acollit a casa seva. Se sent unida als oncles i sobretot a tia per gratitud i el pensament de marxar la fa sentir culpable.

Tia: Es diu Encarnació, però la Conxa sempre l'esmenta com a tia. És una dona de caràcter fort, activa i segura de sí mateixa, té molt geni i està feta a manar com a única mestressa de casa. Ja és gran per tenir fills i la Conxa se'n va a viure a casa seva per donar'ls-hi un cop de mà en les terres. És feïnera i estalviadora, però s'estima a la Conxa com si fos filla seva. No és donada a demostrar-ho massa, però denota un afecte especial per ella. Tant ella com oncle estan fets a fer i desfer sense consultar a ningú, però sense mala fe.

Oncle: És el marit de tia i es diu Ramon tot i que, com a tia, Conxa li diu oncle. És un home més gran que tia i molt callat. Per a ell tan sols existeix la rutina de les terres i el bestiar, està avesat a només a girar els ulls cap a la terra per treballar-la i al cel per endevinar què portarà. És un home murri, acostumat a anar fent sense parlar gaire ni per mal ni per bé, un bon tros rutinari que sembla acceptar amb complaença l'esperit viu i emprenedor de la seva dona. És un home de poques amistats i relacions, però treballador i gens fatxenda, per tant, tampoc té enemistats. Ho deixa tot en mans de tia excepte la direcció de les feines del camp i els tractes per raó del bestiar que se'ls reserva per a ell. No acostuma a exterioritzar els seus sentiments ni quan està malalt i veu que se li acosta la fi.

Jaume: És el fill del ferrer de Sarri i ell i la Conxa es coneixen un dia per casualitat. Té un somriure lluent, és més baix del que sembla perquè està molt prim, té el cabell castany fosc i una mica ondulat, pentinat amb clenxa al costat. El seu front és ample, té uns ulls petits i molt vius sota unes celles molt ben dibuixades; la boca no molt gran amb una rialla sempre apunt, tant que si no somriu la seva cara seriosa sorprèn. És el segon de dos germans treballador i espavilat fa de paleta i fuster. Ell i la Conxa s'enamoren i aconsegueixen casar-se

Elvira: L'Elvira és la gran dels tres fills que tenen la Conxa i el Jaume. És una noia dolça i llesta com una guineu. Dels tres germans és la que més s'assembla al pare; és molt treballadora, és un argent viu per a aprendre i té una empena que recorda a la de tia. És menuda però viva, té els cabells castanys, ondulats i sedosos. Els ulls són de color de mel i la pell de la vora del nas és tota pigada amb una boca de llavis prim i ben dibuixats abans de la barbeta.

Angeleta: És la segona filla de la Conxa i el Jaume. No té tanta empena com l'Elvira i se l'ha de manar més, però és molt treballadora i dòcil. Té el cabell arrissat i els ulls petits i vius. És una noia quieta, tranquil·la, agradosa, bonica, treballadora i dòcil

Mateu: És el tercer i més petit dels fills del Jaume i la Conxa, l'únic noi. És treballador i traçut com el seu pare i té un caràcter mans, de cridar poc i manar menys encara. Bondados i alegre tampoc és de mal veure, una mica massa prim, però fort com una penya cabells arrissats i castanys, ulls grossos i pacífics seguits d'un nas llarg i una boca fina. A causa del seu casament per conveniència canvia de caràcter i passa de ser un noi reposat i alegre a ser més adelerat i aspre.

Delina: La Delina és la millor amiga i confident de la Conxa. És una minyona alegre i valenta no s'amaga de res. El seu germà vol ser capellà i li diu que ella serà la seva majordona i que se n'ocuparà de tot. Quan sap

això la Delina decideix que no es casarà mai perquè tots els homes són iguals i que la passió els dura només quatre dies.

2.– Descriu els ambients (físic i històric) on es desenvolupa l'acció.

L' Ermita: L'Ermita és un poblet petit on vivia la Conxa fins que se'n va anar a viure a Pallarès amb els seus oncles. Allà s'hi desenvolupa poca part de la història perquè aquesta comença quan ella marxa cap a casa dels oncles per tant només surt al principi de la història i en algun moment se l'esmenta, però per poca cosa.

Pallarès: Pallarès és un poble una mica més gran que l'Ermita on viuen els oncles de la Conxa i on viurà ella durant molts anys de la seva vida i els més feliços també. Allà es casa amb el Jaume i té els seus tres fills que creixen en aquell poble, per tant forma part important de la vida de la Conxa.

Barcelona: Barcelona és admirada per molts d'ells per diferents motius com ara el Jaume que el preocupa el futur del país i la justícia i vol visitar Barcelona per sentir-se més a prop de tots aquells que governen. En canvi, tia, quan hi va a l'exposició, en torna meravellada i parlant de palaus, jardins i moltíssimes coses que no poden amidar-se amb el que tenen a Pallarès. La Conxa també hi arriba a anar, però molt més endavant, quan el seu fill, el Mateu, ja és casat i té un fill. La dona d'aquest està malalta i decideixen anar-se'n a viure a Barcelona i la Conxa se n'hi va amb ells. Ella veu Barcelona com alguna cosa trista, solitària, que alhora que està envoltat de gent veus que ningú et coneix, ni et parla o es fixa en tu. En definitiva, per a la Conxa, Barcelona tan sols és l'últim graó abans del cementiri.

3.– Fes una adaptació del llibre per a un guió cinematogràfic o per una sèrie de televisió. Es tracta de refer-lo perquè tingui èxit.

SÈRIE DE TELEVISIÓ:

***Capítol 1:** La Conxa se'n va a Pallarès

Presentació de la família. Mare li diu a la Conxa que cal que vagi a casa de tia a viure perquè els fa falta una ma d'ajuda. Maria, pare i Conxa s'encaminen cap al mercat de Montsent on es trobaran amb oncle. Un cop s'han trobat, oncle agafa a la Conxa i se'n van tots dos cap a Pallarès.

Un cop arriben a Pallarès, un grup de dones xafarderes els reben i atabalen a la Conxa fins que tia l'agafa i se l'emporta a dins de casa. Li ensenya la casa que ella va descrivint i després fa el mateix amb els prats i tota una jornada de feina. Al final de la jornada, tia, li diu que l'han demanat de la parròquia per passar la plata el dia de la Festa Major. Conxa reflexiona sobre com s'ha fet a un canvi tan gran en tan sols sis mesos

Capítol 2: Un dia amb els cosins

Vénen els cosins de Barcelona i Conxa s'adona de com són de diferents en coses tan bàsiques com el menjar i la facilitat amb que se'ls pugen els fums al cap. Les jornades anteriors a l'arribada dels cosins són molt dures i Conxa comença a cuinar.

Capítol 3: La Festa Major

Un diumenge d'estiu se celebra la Festa Major quan ja s'ha gairebé acabada la feina. La plaça és ornada, es celebren misses solemnes, processons i balls. La Conxa té setze anys i la criden per portar la plata d'alfàbrega i participar en totes les responsabilitats de la festa. Arran d'això el jovent comença a considerar-la una més al poble.

Han passat cinc anys i tan sols ha vist un cop a mare i a Maria i un altre a pare i Josep. Ja no es planteja tornar

a l'Ermita, més bé l'estranya l'idea d'abandonar Pallarès. El Martí de cal Sebastià comença a rondar-la i tia li diu que s'arregli, no ho veu amb mals ulls, però és sabut que els d'aquella casa són bèsties de mena. A Conxa no li fa el pes i en parla amb la Delina de ca l'Arnau, la seva millor amiga. Amb ella passen hores parlant de la gent del poble i li diu que envii el Martí a pastar fang o que li digui que té promès al seu poble.

Capítol 4: Al mercat amb oncle...

Un dia tia va enviar la Conxa amb oncle al mercat perquè comprés alguna cosa per la casa i quan va ser l'hora de tornar oncle digué que pujarien amb el carro dels ferrers de Sarri. Quan Conxa puja es troba amb un noi jove i maco que de seguida la fa riure, el Jaume.

Entre els oncles i la Delina la informen de tot el que fa referència al Jaume. Comenten que és com un rodamón i que si almenys hagués après l'ofici de ferrer com el seu padrí en comptes del de fuster i paleta... Aquests comentaris feren a la Conxa i decideix oblidar aquell viatge i aquell noi encisador, però aquell mateix dia el Jaume es va presentar a Pallarès a l'hora en que sortien a apedaçar o fer mitja, és un bufó i les fa riure i deixar el que estan fent.

Capítol 5: El vestit verd pel ball

Tia li dona un vestit a Conxa que si vol pot refer i arreglar, però que ella en sap molt poc de cosir feina tan fina. La Conxa s'empassa la vergonya i va a demanar a la Toneta de ca l'Esquirol que l'ajudi a canvi d'anar a ajudar-los el dia que fessin el mandongo. Era un vestit verd fosc amb cinturó, botonat fins al coll i ample de faldilla fins als peus, el va estrènyer una mica i el va allargar posant-hi un fistonet amb el desfilat dels trossos sobrats perquè no hi quedés cap senyal.

La Conxa i la Delina s'arreglen i s'empolainen a casa la Conxa i baixant les escales totes dues juntes la Conxa està molt nerviosa i tremola. Van a la sala d'estudi on les taules estan arrezerades a les parets, ja feia estona que es sentia la música des de fora. A dins ja hi han els de cal Sebastià i els de ca l'August, però qui no hi és, és el Jaume i la Conxa, que no sap dir que no, acaba ballant amb el Martí que li regalima la suor per la cara i li brillen els ulls. La seva mà cada cop atansa la Conxa per arrambar-la més al seu cos i ella intenta separar-se'n a la mínima oportunitat.

Capítol 6: El ball continua

Al cap d'una estona d'intentar desfer-se del Martí, arriba el Jaume i amb un somriure agafa la Conxa i se l'emporta a ballar. El Martí es queda tan sorprès que encara no ha tingut temps de reaccionar que la Conxa i el Jaume ja giravolten per la sala. La parella balla tota l'estona sense parar atenció a la cara de pomes agres del Martí ni al fred que fa a fora. Quan el Tonet Vell desa l'acordió surten tots dos de la sala i topen amb el glaç i la fredor de fora. El Jaume li diu que digui a casa que la vol festejar i que tornarà el diumenge per saber-ne la resposta. La Conxa no s'ho pot creure, ja no és la Conxa que va anar a Pallarès a viure a casa dels oncles, ara és la Conxa del Jaume.

Capítol 7: El Jaume o el Martí?

El Jaume i la Conxa es volen casar, però els oncles no ho veuen amb massa bons ulls. El Martí de cal Sebastià és més bon partit, però per tots és sabut que ganes de treballar no n'hi ha masses en aquella família. Al final, amb arguments com el d'administrar el sou del Jaume i que ajudaria en tot el que pogués a les terres els oncles cedeixen i es casen.

Un any després...

Capítol 8: Arriba l'Elvira

La Conxa està embarassada i uns dies abans de fer l'any de casats té a l'Elvira, la seva primera filla. Per aquells dies el Jaume està treballant a Montsent i com que va néixer en dimarts, ell no ho va saber fins al divendres que hi va l'Anton de casa Peret. Aquella mateixa nit s'encamina cap a Pallarès per veure la seva filla i hi arriba ja ben entrada la nit, amb un fred que pela, la neu que ha gelat els camins i la cara ben vermella. Al cap d'una estona se'n torna cap a Montsent per arribar-hi a punta del dia i ser a la feina.

Capítol 9: No en surten d'una que ja es fiquen en una altra

Juny de 1921. La calor ha arribat de nou i amb ella la feina als camps, però aquest any havia de ser més dura per a la Conxa perquè tot és patir per la nena i anades i vingudes de les terres a casa per donar el pit a l'Elvira i tornar corrents cap a la feina. Quan encara no ha comprès què és ser mare de l'Elvira d'un any, a la Conxa, ja se li comença a notar la panxa del segon fill.

Les tasques del camp són molt més dures quan s'està embarassada i més si el Jaume no hi és. Passa moltes setmanes fora de casa i quan hi és està absent pensant en altres coses. La major preocupació de tothom és que la criatura sigui un nen i la Conxa no sap si realment el vol o és perquè està a l'ambient que ha de ser un hereu. D'això, de l'enyorança i de la incomunicació amb el Jaume, en parla amb la Delina que li diu que tots els homes són iguals i al cap de dos dies ja han perdut tota la passió del primer moment. La Conxa es resisteix a creure-ho i aguanta sola les nits d'insomni pels plors de l'Elvira i les seves pròpies cabòries.

Capítol 10: I... una altra nena!

Els seus veïns per una banda eren els més extravagants del poble. La Soledat la major de les germanes i fadrina, quan va veure el nou estat en que es trobava la Conxa li va predir que seria una altra nena i com que era bruixa, no s'equivocava; la primavera del 1923 va arribar l'Angeleta.

6 anys després...

Capítol 11: Tia baixa a Barcelona

Aquells sis anys van ser bons a part del recel de la gran per la petita i la relació de la Conxa i el Jaume va anar prosperant. Un dia reben una carta dels cosins de Barcelona convidant a tia a l'exposició universal que es celebrarà a Barcelona i ella accepta d'anar-hi si la Conxa pot quedar-se amb les nenes i la casa.

Un dia, tot anant la Conxa i el Jaume a recollir els animals, aquest li explica que hagués pagat molts diners per anar a Barcelona com tia perquè el preocupa el futur del país, la justícia, però quan el Jaume li parla d'aquestes coses ella no entén res i li semblen històries de la vora del foc. El següent diumenge tia torna de Barcelona i els explica tot el que a vist a Barcelona i com de bé l'han tractat els cosins.

Capítol 12: Temps de morts

A la tardor oncle es posa malalt i encara que s'atansa l'hivern, no millora. El metge ha dit que si per Nadal no li ha passat, caldrà tornar a visitar-lo, però aquesta visita no arriba a produir-se perquè oncle mor el 8 de desembre de 1930. Durant la seva malaltia gairebé no parlava ni es queixava, només alguna estona explicava històries a les nenes, però es passava les hores arraulit en un racó com si no se'n adonés de res. A penes menjava i es passava les nits en vetlla, ell s'ho deixava fer tot, però no se li veia millora fins que al final va morir.

Oncle no va ser l'únic que morí en aquells temps, també la mare de la Conxa mor uns mesos més tard, el març de 1931. La Conxa està desfeta i li sap greu no haver-se pogut acomiadar de la seva mare que feia tant que no veia; el Jaume vol acompanyar-la a l'Ermita però tia s'hi oposa perquè és la seva germana i també vol anar-hi. En arribar, la Conxa retroba el seu pare i germans fets un mar de llàgrimes i sent com si ja no

pertanyés a aquella família.

Capítol 13: La República

La casa sembla que s'ha tornat més silenciosa des que s'han succeït aquestes morts, però una alegria estranya entra al cap de poc temps per la porta de casa en boca del Jaume: el rei Alfons XIII ha sortit del país i s'ha proclamat la República. La Conxa no entén que allò pugui ser motiu d'alegria, però la joia del Jaume s'encomana. A fora tothom parla del mateix i les converses es redueixen a un sol mot: República. A la tarda algú de Montsent puja a Pallarès per a explicar a l'escola que significa aquell canvi. Quan tia hi entra és just a temps de veure el Jaume com salta de sobre una taula amb el retrat del rei i com a la paret hi queda una clapa més clara juntament amb el clau que sostenia el quadre.

Capítol 14: Un dia d'excursió

El maig de 1931 es van reunir una bona colla de dones de Pallarès entre les quals s'hi trobaven la Conxa i la Delina per anar a collir carreretes i moixarrons; pel camí encara arpleguen l'Agnès, la cunyada del Jaume, i dues o tres noies més de Sarri. Van sortir a punta de dia carregades amb cistells i menjar perquè aigua prou que en trobarien. Al principi totes xerraven, però aviat es van parar les llengües quan començà la pujada.

Des de dalt la muntanya es veien els poblets de la vora. Amb les galtes bullint i la fresca al coll es van posar a berenar i després a cercar els bolets preciosos. A l'Elvira li hagués fet gràcia anar-hi, però era millor que es quedés a casa per ajudar mentre sa mare cercava i trobava una gran estesa de carreretes i moixarrons.

Capítol 15: Un altre fill...

Aquell estiu de 1932 tot i que no van pujar els cosins de Barcelona, va tenir una de les Festes Majors més maques per a la Conxa. Ella i el Jaume van anar a tots els balls i saraus que hi va haver i en tots ballaven fins al final, s'ho passaren d'allò més bé i eren d'allò més feliços. L'Elvira i l'Angeleta se'ls miraven i ells continuaven ballant; va ser així com la Conxa li digué al Jaume que esperava un altre fill.

A tots els feia molta il·lusió aquest fill, però desitjaven que fos un hereu. Si n'era, el Jaume ja li havia trobat un nom: Mateu, que era el nom del seu pare i si era una altra nena: Conxa, com la mare de la criatura.

Capítol 16: Un dia de pesca

Al Jaume l'havien nomenat jutge de pau i s'havia apuntat a l'Esquerra Republicana que era el partit del govern de la Generalitat, per tant el veien ben poc per casa. Tot això li explicava a la Conxa de manera que quan ella ho escoltava ho entenia així de senzill, però la neguitejava que ell estigués ficat en aquests saraus.

Aquella tarda que han d'anar a regirar l'herba a prat Solau aprofiten per fer una pescada al riu i l'Elvira que és llesta com una guineu pesca les ràpides truites amb les mans i sense fer trampes ni enganyar-les, diu que no és lleial i no et deixa satisfet. En pesquen vuit per sopar i mentre el Jaume i l'Elvira acaben de regirar l'herba, la Conxa i l'Angeleta se'n van a fer trepadella per als conills.

3 anys després...

Capítol 17: Malsons

En aquell temps la Conxa comença a somniar que és en un ball i quan para la música no pot reconèixer el seu ballador, no té cara. Està convençuda de que és el Jaume, però no por reconèixer la seva fesomia. La plaça és plena, però tothom li és estrany excepte el Martí de casa Sebastià que fa de músic. Quan el veu vol arrencar a córrer però s'adona de que no pot, les cames no responen i aleshores sent la maneta del petit Mateu en la seva

que l'estira cap a casa fins que, quan es troba a les escales de casa veu que està sola.

Quan es desperta es tranquil·litza pensant que tan sols ha sigut un somni i se'n adona de que, en el somni, el Mateu era més gran del que realment és; devia tenir uns sis anys i realment en té tres.

Capítol 18: Hi ha massa feina

L'Elvira havia entrat a servir a Montsent a ca Pujalt. Allí hi aprèn a dur una casa gran, a cuinar i cada tarda anava a cosir un parell d'hores. Ella era feliç i li agradava aprendre a cosir, però això implica una mà menys d'ajuda a casa i, per tant, l'Angeleta hagué de començar a ajudar guardant el Mateu i en altres tasques de la casa.

Han de venir els cosins de Barcelona i el Jaume també està molt enfeinat com per poder dedicar-se més als treballs de casa; tot això provoca en tia un estat de nerviosisme que fa que estigui molt desagradable per una cosa que la satisfà tant com que pugin els cosins.

Capítol 19: Un hereu vol l'Elvira

Mentre estan la Conxa i el Mateu al tros treballant-lo, ve la Delina corrents, acalorada i vermella com un tomàquet dient que a mercat hi ha trobat el vell de cal Sastre de Torve i que li ha dit que s'han fixat en l'Elvira per al seu hereu, són de casa molt bona. La Conxa queda astorada amb aquestes paraules, però encara no ha reaccionat que la Delina ja marxa corrents un altre cop.

Quan li explica al Jaume el que li ha comentat la Delina, aquest ennerviosit com està per la situació política de l'estat que comença a haver-hi morts al sud d'Espanya, comença a dir que si li fa nosa l'Elvira i que què en volen d'una noia de setze anys. La Conxa s'entristeix de que ell cregui que li fa nosa l'Elvira i pensa que no és pas culpa seva que un hereu s'hagi fixat en la seva filla.

Capítol 20: La situació empitjora

Els cosins de Barcelona han avisat de que degut a l'alçament i la inestabilitat del país és millor que no pugin a Pallarès fins que les coses s'hagin calmat una mica.

Des que uns militars es van sublevar a l'Àfrica tot anava malament: els cosins no pujaven, tia estava malalta, el Jaume no parava a casa, Mossèn Miquel continuava exclamant-se i la Conxa continuava tenint aquell somni gairebé cada nit.

Un dia havien trucat a la porta molt d'hora al matí quan la Conxa i els nens encara eren al llit. Un grup de guàrdies va demanar pel Jaume i se l'emportaren; només tingueren temps d'abraçar-se i dir-se adéu, sense plors ni llargs comiats. El mateix migdia havien tornat uns altres soldats i s'havien emportat la Conxa i les nenes en un camió que ningú sabia on anava.

Capítol 21: Males notícies

Al camió se'ls atansa la Mundeta de Sarri i la Conxa comença a reconèixer cares, li diu que les porten a la presó de Montsent, totes són dones amb nens i a totes els han pres algú. Un cop a la presó l'Elvira es mou i parla amb els carcellers que, la majoria, són nois joves com ella; en canvi, la Conxa i l'Angeleta estan quietes i ningú diu res, però cap al tard es comencen a sentir veus i els donen escudelles amb una mica de sopa. L'Angeleta comença a bellugar-se i a jugar amb una nena més petita, l'Elvira li explica alguna cosa a la seva mare de tant en tant i li diu que probablement passin la nit allà.

Els soldats fan sortir l'Elvira i torna amb dues mantes, ha parlat amb tia i li ha dit que el Mateu està bé amb la

Delina i que ha anat a exclamar-se allà on ella creia que hi podrien fer alguna cosa. Passat el migdia les tornen a ficar en un camió i les porten cap a la Noguera a fer-hi nit. Un cop allà les porten a un local molt gran, però elles es distribueixen molt a prop per fer-se costat; de cop, l'Elvira s'abraça a la mare i plora... els han mort a tots a la matinada vora el pont... La notícia s'escampa i comencen els plors i els crits fins que entra un soldat i imposa el silenci i la calma.

Capítol 22: El principi de la fi

L'Elvira aviat es va fer a aquella vida, però la Conxa s'hagués abandonat si no hagués estat per l'Elvira que la va obligar a viure. Maldormien i malmenjaven, però no passaven gana; les llàgrimes s'havien eixugat i la Conxa tenia la petita esperança de que tot hagués estat una mentida i que quan arribessin a casa es retrobarien tots amb gran alegria.

Després de cinc setmanes i mitja els van dir que ja podien tornar cap a casa, però abans, a Montsent, les van fer entrar de quatre en quatre al despatx d'un tinent coronel. Elles tres hi van entrar amb la Mundeta i les van fer posar dretes un tros lluny de la taula. Quan van haver donat els seus noms i els van haver dit que havien de ser bones espanyoles i que la vergonya del país s'havia acabat les van deixar anar. De Montsent a Pallarès hi van anar a peu i tot s'ho miraven com si fos la primera vegada que ho veien

Capítol 23: El retrobament

Començava a vesprejar quan van arribar a Pallarès i van veure la Delina que es posava a córrer i se'ls llançava als braços repetint: Quina desgràcia, Conxa... En aquell moment la Conxa comprengué que s'havia acabat el somni i que aquella era la dura realitat. Un cop a casa el Mateu s'aferrà a sa mare i les nenes s'abraçaren a tia, plorant; es van asseure a la sala i entre les dues van explicar-ho tot amb desordre.

La casa era plena de teranyines i la Conxa va comprendre que tia s'havia fet vella, va agafar una escombra i es disposà a treure-les. No volia deixar ni un racó sense netejar com si allò hagués d'ajudar-les a oblidar-ho tot. Va fer que les nenes es sotmetessin a una bona neteja personal amb tal d'esborrar qualsevol rastre que pogués quedar-hi de tot el que havien passat, ella també s'hi sotmeté.

Capítol 24: Desgràcia o culpa?

La gent es dedicava a fer-los mala sang o bé anant a culpar algú de la mort del Jaume o bé preguntant si e vendrien algun tros de terra o algun animal amb l'excusa de preocupar-se per elles. Compassió tan sols n'hi donà la Delina, feia per elles tot el que podia i les ajudava en tot el que estava al seu abast

Tia agafà el timó de la casa i l'Elvira el de les terres que la Conxa no havia tingut valor per agafar, però tots ajudaven i s'esforçaven en funció de les seves forces.

Capítol 25: Les coses milloren...

Un vespre, després de sopar l'Elvira els digué que volia casar-se a fora i que deixaria el pubillatge de la vida de pagès. Tia no hi vingué d'acord i li pronosticà tota classe de desventures, però l'Elvira callà i aguantà, fins que un dia els digué que es casava amb un noi que treballava a la fusta i que aniria a viure a la Noguera.

Ben aviat va tenir un nen i en comptes d'anar-li tan malament com tia havia dit, l'havien de cridar perquè hi anés a ajudar-los amb les terres a l'estiu, l'Angeleta s'havia casat a pagès i no podia fer-ho que prou feina tenia a casa seva, a Torrent.

Capítol 26: Una noia per al Mateu

La Conxa digué a les nenes que donessin veus tant a la Noguera com a Torrent per veure si trobaven una xicota per al Mateu, i mentre això rodava pel cap de la Conxa, tia va morir. Se'n va anar sense donar cap mena de feina i la idea de casar el Mateu ara que estava sola, deficiava la Conxa.

Un dia el Mateu marxà a Torrent a veure la seva germana i a fer visites, aquell dia la Conxa pensà en que ara seria una altra la que entraria per la porta d'aquella casa i l'ompliria de vida i de colors. Aquella nit presagià el començament d'una nova etapa en la seva vida.

Capítol 27: El casament

El casament del Mateu es celebrà a Torrent amb les nenes, els dos gendres, els néts que ja eren tres i la Conxa. Aquesta estava prou acompanyada, però el seu pensament se n'anava molt lluny, fins a Pallarès el dia de les seves noces amb el Jaume fins que els ulls se li ompliren de llàgrimes.

Tot va anar bé fins que s'adonà que ja era una vella lenta i que aquells que tenien fills i tal dia com aquell es casaven eren els seus fills. A partir de llavors les coses no van ser fàcils.

Capítol 28: Trasllat a Barcelona

Del primer part, la Lluïsa, va quedar-ne una mica delicada i des de llavors sempre més va estar malament. No feien més que viatges a la Noguera i més tard a Lleida per veure que hi deien els metges, fins i tot, els van enviar a Barcelona. Cada cop que havien de marxar deixaven el petit Jaume amb la Conxa, però a la Lluïsa li recava perquè no havien acabat de congeniar mai ella i la Conxa.

Un vespre quan tot era nevat a fora, el Mateu s'acostà, dolç com abans, a la seva mare i li digué que havien trobat una porteria a Barcelona a més d'un sou i que se n'hi volien anar perquè així estarien més a prop dels metges i no patirien per la terra.

Capítol 29: Barcelona

La Conxa no gosà dir que no hi volia anar, que volia quedar-se a casa seva, a Pallarès perquè hagués estat en va. Es va resignar perquè no volia separar-se del seu fill per molt que li requés deixar el lloc on havia crescut i tants esforços els havia costat mantenir, però era incapaç de creure les promeses del seu fill de tornar quan tot anés millor.

Per a la Conxa, Barcelona era una casa on les finestres no donen al carrer sinó al vestíbul de l'edifici i a l'ascensor del servei. Barcelona és tot a una hora, el cel lluny i els estels espantats; ningú no es coneix i és oblidar el so dels animals per veure gossos encadenats. A la Conxa no li agrada Barcelona, però no té altre remei que conformar-se. Tan sols se sent bé quan algú baixa de Pallarès per a visitar-se al metge i porta una engruna d'olor de fem de vaca o d'herba seca encara que s'hagi rentat a consciència. Per a la Conxa Barcelona sols és l'últim graó abans del cementiri.

4.- Fes una carta a l'autora explicant-li la teva opinió sobre el llibre.

Trebalúger,

25-XI-2000

Estimada Sra. Maria Barbal:

He llegit la seva novel·la i m'ha agradat molt. Em sembla que està molt ben ambientada en l'època i els llocs. Només hi trobo que potser no hauria de fer passar el temps tan de pressa tot i que, llavors, seria bastant més

llarga. Tot i així, hi ha alguns punts en que no queda massa clar el pas del temps o en que passa d'una forma tan brusca que sembla que no hagin existit aquells anys de les seves vides.

També crec que hauria hagut de donar-li un final una mica més explícit perquè, aquest, deixa bastant amb les ganes de saber més coses sobre com acaba la vida de la Conxa o que se'n fa de la Delina o les nenes, per exemple. Això de Barcelona és l'últim graó abans de la mort deixa bastant amb l'intriga de saber què en serà d'ella ni si aconseguirà tornar a Pallarès abans de morir, però si hem de parlar de finals podria dir-li que no m'ha acabat de fer el pes això de que el Jaume fos realment mort; hagués preferit un retrobament feliç, romàntic i emocionant tant d'ells dos com amb els nens. Sincerament no esperava un final tan desgraciat sinó un final més o menys tranquil i feliç després d'una vida dura i plena de penúries i esforços per a tirar endavant; és clar que així ja no seria la seva obra i potser ja no impactaria tant la història, semblaria més fictícia perquè la vida, realment, no és tan bonica ni de color de rosa, la vida, evidentment, té moments de tot com el que reflecteix la seva obra.

De totes maneres, he de reconèixer que m'ha agradat molt el seu llibre i que és dels millors retrats de la vida i situacions d'aquella època que he llegit.

Atentament:.....

Pedra de Tartera (Maria Barbal)